

KOMUNIKAZIO BERDINZALERAKO JARRAIBIDEEN GIDA:

Ahozko, idatzizko eta irudi bidezko komunikazioa Zarauzko Udalean

Egileak: ZARAUZKO UDALA **elhuyar**
Aholkularitza

Erabilitako iturri nagusia: “Hizkuntzaren erabilera ez sexistarako jarraibideak”.
Gipuzkoako Foru Aldundia, 2011.

Urtea: 2018

1. Sarrera.....	5
2. Zergatik zaindu behar dugu komunikazioa?	6
3. Araudi-markoa.....	7
4. Komunikazio berdinzalerako jarraibideak	8
4.1. Generoarekin lotutako hitzak aldatzea, genero-bereizketa identifikatzeko.....	8
4.2. Lanbideak genero bakar batekin identifikatzea saihestea*	8
4.3. Maskulino generikoa ez erabiltzea*	9
4.4. “Gizon” izena generiko gisa ez erabiltzea	9
4.5. “-gizon” atzizki bezala ez erabiltzea	10
4.6. Bikote-izenak erabiltzea.....	10
4.7. Agiri administratiboetan, “jauna” izena ez erabiltzea*	11
4.8. Hartzaileak talde mistoa direnean, hitanoaren forma maskulinoa ez erabiltzea	11
4.9. “-sa” atzizkia ez erabiltzea.....	12
4.10. Gaztelaniatik eratorritako kalkoak ez erabiltzea.....	12
4.11. Iragarki eta kanpainetan sexuak zehaztea*	13
4.12. Ustezko gizaki neutro unibertsala ez erabiltzea*.....	13
4.13. Emakumezko eta gizonetzko beti pareko trataera ematea*.....	14
4.14. Pertsonen egoera zibilar ez ematea trataera berezia*	15
4.15. Ahaidetasun-erreferentzia alferrikakoak ez erabiltzea*	15

4.16. Emakumeen arteko aniztasuna agerian jartzea*	16
4.17. Sexuaren araberako ezaugarri ezberdinak ez erabiltzea*	16
4.18. Sexuaren araberako balorazio ezberdinak ez egitea*	17
4.19. Femeninoaren erabilera estereotipatua eta peioratiboa ez egitea	17
4.20. Pertsonen bi abizenak jartzea*	18
5. Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak	20
5.1. Eludir el masculino genérico	20
5.2. Omitir referencias directas al sexo del sujeto	22
5.3. Omitir o sustituir los pronombres y los artículos	22
5.4. Usar sustantivos genéricos o colectivos y sustantivos abstractos	23
5.5. Usar los dos géneros gramaticales: dobles formas	23
5.6. Omitir el uso de los “falsos genéricos”	24
5.7. Utilizar las aposiciones explicativas incluyentes	24
6. Irudi bidezko komunikaziorako jarraibideak	25

1. Sarrera

Hizkuntza komunikazio-sistema bat da eta bere bitartez **ideiak, pentsamenduak eta sentimenduak** adierazten ditugu, hau da, tokian tokiko errealitate soziokulturala irudikatzen dugu. Jendartea aldatzen doan heinean, hizkuntza ere aldatu egiten da; eta era berean, hizkuntzak bizi dugun errealitatea eraldatzen lagundu dezake, egiten dugun erabileraren arabera.

Hizkuntzak errealitatea islatzeaz gain, **errealitatea eraiki** ere egiten du, beraz. Horrela, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasun-harremanak hizkuntzan islatzen diren modu berean, komunikatzeko erabiltzen dugun erak harreman horiek eraldatzen lagunduko du edo aitzitik, desberdintasunak iraunarazten.

Izan ere, **arazoa ez da hizkuntza** bera, egiten dugun erabilera baizik. Hizkuntzaren erabilera sexista eta androzentrikoa egiten dugu gizarte sexista eta androzentriko batean bizi garelako. Hizkuntzaren sexismoa ez dago hizkuntzaren baitan, hiztunaren errepresentazio mentalean, gure buruan, baizik. Oztupoak ideologikoak dira.

Elhuyar Aholkularitzak Zarauzko Udaleko Parekidetasun Departamentuarekin elkarlanean egindako gida honetan, joera horietaz jabetu eta horiek saihesteko **jarraibide eta adibideak** proposatzen ditugu.

Zergatik zaindu behar dugu komunikazioa?

2. Zergatik zaindu behar dugu komunikazioa?

- **Hizkuntzak eraikuntza sozialak** direlako eta hauen erabilera ez delako neutroa. Hizkuntzak errealitatea islatzeaz gain, sortu ere egiten duelako.
- **Zarauzko Udala** erakunde publikoa den neurrian, **eredu izan behar** duelako. Berdintasuna gure balioen artean dagoelako eta, gizarte hobea lortzeko konpromisoa dugunez, gizarte-erantzukizuna dugula sinesten dugulako.
- **Diskriminaziorik ez eragiteko**. Erabiltzen dugun komunikazioak emakumeen eta gizonen berdintasunean oinarritutako balioak islatu behar dituelako.
- Lehen eta bigarren mailako **herritarren arteko mailaketarik ez** egiteko. Pertsona guztiei trataera, protagonismo eta balio bera emateko.
- Emakumeen ikusezintasuna iraultzeko eta emakumeen artean dagoen **aniztasuna ikusarazteko**.
- Generoaren araberako **rol-banaketa tradizionalekin hausteko**, estereotipoei aurre egiteko eta berdintasuna sustatzeko.
- **Gizarte-balioak eraldatzeko**. Gizarte-eredu sexista eta androzentriko batetik berdintasunezko eredu batera igarotzen laguntzeko.
- Nazioarteko, Europako eta gure testuinguru hurbileko **araudiek ezarritako obligazioak** betearazteko.
- Udalak egiten duen komunikazio guztietan arau eta irizpide berdinak erabiltzeko, **koherentziaz jokatzeko**.
- Erakundearen (barnera nahiz kanpora begira) **berdintasunaren kultura zabaltzeko**.
- Berdintasunaren alde erakundeak hartutako **bidean lanean jarraitzeko**.

3. Araudi-markoa

Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bultzatzeko, politika publikoen esparruan **arauak eta gomendioak** garatu dira. Honako taula honetan horietako batzuk baino ez ditugu jaso:

NAZIOARTEA

- **UNESCOren 1987 eta 1989ko biltzar orokorretan** diskriminatzailea ez den hizkuntzaren erabilerarako estrategiak martxan jartzea eskatzen zaie gobernuei.

EUROPA

- **Gomendio europarra, 1990eko otsailaren 21ekoa**, hizkuntzan sexismoa deuseztatzeari buruzkoa, eta administrazio-testuei berariazko aipamena egiten diona.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA

- 2005eko otsailaren 18ko **4/2005 Legea**, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa, komunikazio sexistaren erabilera debekatzen duena.
- EAE-ko Emakumeen eta Gizonen **Berdintasunerako VII. Plana**, komunikazio ez-sexista eta barneratzaileko berariazko gomendioak txertatzen dituena.

GIPUZKOA

- Gipuzkoako Emakumeen eta Gizonen **Berdintasunerako II. Foru Plana**, hizkuntzaren erabilera ez-sexista eta barneratzaileko berariazko neurriak jasotzen dituena.
- **Zarauzko Udalaren III. Parekidetasun Plana**, non Udalak eduki sexistarik gabeko hizkuntza, irudi eta edukiak erabiliko dituela bermatzeko estrategia zehazten den.

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4. Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.1. Generoarekin lotutako hitzak aldatzea, genero-bereizketa identifikatzeko

Euskarak ez du genero gramatikalik baina, halere, gaztelaniaren eraginaren ondorioz, modu sexistan erabiltzen da maiz. Bi erabilera desegoki dira aipatzekoak:

- Gizonak izendatzeko formak orokortzea: semeak, erregeak, aitak, anaiak...
- Izen neutroak sexu batekin identifikatzea: medikuak, politikariak, iturgina... gizonekin; eta erizaina, garbitzailea, jostuna... emakumeekin.

Genero-bereizketa hau identifikatzeko eta saihesteko, gizonekin erlazionatzen ditugun hitzak jarri ordez emakumeekin erlazionatzen ditugun hitzak jar ditzakegu, eta alderantziz.

Esaldia

- Guztiok gara euskaldun, guztiok anaiak gara...
- Festan gonbidatuak eta beren emazteak...

Ordezkapena

- Guztiok gara euskaldun, guztiok ahizpak gara...
- Festan gonbidatuak eta beren senarrak...

4.2. Lanbideak genero bakar batekin identifikatzea saihestea*¹

Androzentrismoaren eta sexismoaren ondorioz, sarri gizarte-zeregin, lanbide eta kargu jakinak sexu batekin erlazionatzen ditugu. Lanbideak edo zereginak izendatzerakoan, kontuan izan behar dugu emakumeentzat zein gizonentzat izan daitezkeela. Adibidez, haurren heziketari edo osasunari buruzko oharra amei soilik bideratzea saihestu egin behar dugu.

¹ “*” Ikurra daukaten jarraibideek euskararen nahiz gaztelaniaren erabilerarako balio dute.

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

Emakumeak

- Sendagileak, futbolariak, arkitektoa, nagusia...

Gizonak

- Idazkaria, garbitzailea, hezitzailea, ileapaintzailea...

4.3. Maskulino generikoa ez erabiltzea*

Gaztelaniaren eraginez, emakumez eta gizonz osatutako taldeak izendatzeko maskulino plurala erabiltzen da maiz euskaraz ere. Maskulino honek ez ditu emakumeak barneratzen eta sinbolikoki gizonengan pentsatzen ari garelako erabiltzen dugu sarri.

Oker

- Zuen semeentzako kontu bereziak ditugu
- Nire aitak bihar datoz (bikote heterosexualen kasuan)
- Kaixo, jaunak!

Zuzen

- Zuen seme-alabentzako/haurrentzako kontu bereziak ditugu
- Nire gurasoak bihar datoz
- Kaixo, jaun-andreak!

4.4. “Gizon” izena generiko gisa ez erabiltzea

Askotan “gizon” izena emakumeak eta gizonak izendatzeko erabiltzen da generiko gisa. Horrela egitean, emakumeak gutxiesten ditugu eta ikusezin bihurtu. Kasu hauetan, “gizona” espezifikoki moduan erabili behar da, berdin “gizonezko” edo “gizaseme” izenak.

Oker

- Gizonaren ohiturak
- Gizasemeak fin aritu ziren lasterketa guztian
- Zarauzko gizasemeentzat da

Zuzen

- Pertsonen ohiturak
- Korrikalariak fin aritu ziren lasterketa guztian
- Zarauzko herritar guztientzat da

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.5. “-gizon” atzizki bezala ez erabiltzea

Ez da “-gizon” atzizkia generiko gisa erabili behar, gizonak bakarrik izendatzen dituelako. Izen berriak sortu beharko ditugu, “-ari”, “-gile” edo “-le” atzizkiak edo “langile” hitza erabiliz.

Oker

- Legegizonek ez dituzte neurriak hartu
- Plazagizonak dira bertsolariak
- Eskarmentu handiko itsasgizona da

Zuzen

- Legelariak ez dituzte neurriak hartu
- Plazandrea da Uxue Alberdi/
Plazagizona da Andoni Egaña
- Eskarmentu handiko nabigatzailea da

4.6. Bikote-izenak erabiltzea

Euskarak berezkoa duen joerari eutsi behar zaio, bikote-izenak erabiliz.

Oker

- Semeak
- Jaunak
- Erregeak
- Osabak

Zuzen

- Seme-alabak
- Jaun-andreak
- Errege-erreginak
- Osaba-izebak

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.7. Agiri administratiboetan, “jauna” izena ez erabiltzea*

Agiri administratibo askotan “jauna” izena erabiltzen da mezua zeini zuzentzen zaion jakin gabe. Euskarak duen jaun-andre bokatiboa edo ezer ere ez erabiltzea proposatzen da.

Oker

- Zuzendari/alkate/sailburu jauna:
- Jaun agurgarria:

Zuzen

- Zuzendari/alkate/sailburu agurgarria:
- Jaun/andere agurgarria:
- Zuzendaria:/Alkatea:/Sailburua:

4.8. Hartzaileak talde mistoa direnean, hitanoaren forma maskulinoa ez erabiltzea

Mezuaren hartzaileak gizonezkoak edo emakumezkoak direnean, aditzak marka ezberdina eramango du. Hartzaileak talde mistoa direnean (emakume nahiz gizon), zuka edo inperatiboa erabili daiteke.

Oker

- Izena eman ezak udaletxean
- Azterketa egin ezak
- Utzi iezaioz erretzeari!

Zuzen

- Eman izena udaletxean
- Azterketa egin ezazu
- Utzi iezaiozu erretzeari!

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.9. “-sa” atzizkia ez erabiltzea

Zubereraz erabiltzen den arren, euskara batuan ez da erabili behar izen eta adjektiboek genero gramatikalik ez daukatelako. Beraz, generoa zehaztu nahi bada, neska/mutil edo gizon/emakume erantsi behar da.

Oker

- Alkatesa etorri da bisitan
- Aktoresa onenaren saria eman diote
- Afrodita maitasunaren jainkosa da

Zuzen

- Alkatea etorri da bisitan
- Aktore onenaren saria eman diote
- Afrodita maitasunaren jainkoa da
- Mutil dantzaria/ alkate andrea (generoa zehaztu nahi denean)

4.10. Gaztelanitik eratorritako kalkoak ez erabiltzea

Gaztelaniaz maskulino orokortzailea saihesteko maiz “persona” edo “personas” hitzak erabiltzen dira; euskaraz, ordea, ez da beharrezkoa “pertsonea” hitza erabiltzea. Era berean, euskararen kasuan ez da beharrezkoa izen eta adjektiboetan generoa markatzea.

Oker

- Beka jaso duten pertsonak
- Oso teknikari maja da
- Pertsonea erabiltzaileak
- Oso gizon guapoa da

Zuzen

- Bekadunak/ beka jaso dutenak
- Oso teknikari jatorra da
- Erabiltzaileak
- Oso gizon ederra da

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.11. Iragarki eta kanpainen sexuak zehaztea*

Interesgarri ikusten denean, iragarki eta kanpainen emakumeak eta gizonak espresuki aipatuko dira.

Hitanoa erabiliz gero, toka eta noka erabiliko dira.

Gomendioa

- Pilota-ikastaroan 8-12 urte bitarteko neska-mutilek eman dezakete izena
- Herri-batzarrean herritar orok, emakume, gizon zein bestelako genero-identitateek, hartu dezakete parte
- Aizan! Aizak! Etor hadi gurekin udalekuetara!

4.12. Ustezko gizaki neutro unibertsala ez erabiltzea*

Pentsamendu androzentrikoaren eraginez, gizona azaltzen da erreferentziazko subjektu modura, beti emakumeenak baino garrantzitsuagoak diren paper, balio eta gaitasunekin. Gogoan izan gizartea emakumezko, gizonetzkoek zein bestelako genero-identitateek osatzen dutela, eta ez errealitatean izaerarik ez duen uestezko gizaki neutro batek.

Oker

- Greziarrek bozka eskubidea zuten
- Gizonaren eta Herritarraren Eskubideen Adierazpenak Frantziako herritarren oinarrizko eskubideak bildu zituen

Zuzen

- Antzinako Grezian gizonak bozka eskubidea zuten
- Gizonaren eta Herritarraren Eskubideen Adierazpenak Frantziako gizonen oinarrizko eskubideak bildu zituen

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.13. Emakumezko eta gizonezkoei beti pareko trataera ematea*

Ez aurkeztea gizonak ekintza guztien erdigunean eta emakumeak haien menpeko gisa, emakumeak ere ikusaraziz eta ez baztertuz, eta batzuen nahiz besteen izen-abizenak jartzerakoan tratamendu berdina emanez.

Oker

- Martinez jaunaren andereak bere senarraren diskurtsoa adi-adi entzun zuen
- Gutuna Urrutia jaunaren emaztearentzat da
- Bi alemaniar eta euren emazteak etorri ziren
- Apaolaza eta Miren joan dira kontzertura

Zuzen

- Leire Manterolak idazkari nagusiaren diskurtsoa adi-adi entzun zuen
- Gutuna Edurne Uriarentzat da
- Bi bikote alemaniar etorri ziren
- Apaolaza eta Arratibel joan dira kontzertura

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.14. Pertsonen egoera zibilari ez ematea trataera berezia*

“Andere”/“andereño” izenak emakumeen egoera zibila adierazteko erabili izan dira. Gaur egun, ordea, emakumeen kasuan ez da “andereño” erabiliko, horren ordez “andrea” eta “jauna” erabiliko dira, edota genero-markak erabiltzea saihestuko da.

Oker

- Maria Alkorta andereñoa
- Jon Ibargarai jauna eta Enara Agirre andereñoa
- Lur Sagastizabal anderea izango da irakasle berria

Zuzen

- Maria Alkorta andrea
- Jon Ibargarai jauna eta Enara Agirre andrea
- Lur Sagastizabal izango da irakasle berria

4.15. Ahaidetasun-erreferentzia alferrikakoak ez erabiltzea*

Ez da komeni alferrikako senidetasun-erreferentziarik erabiltzea (alaba, emazte...).

Oker

- Isidro Garziandia eta bere emaztea larri zauritu ziren

Zuzen

- Isidro Garziandia eta Jazinta Agirre larri zauritu ziren
- Isidro Garziandia eta Jazinta Agirre senar-emazteak larri zauritu ziren

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

4.16. Emakumeen arteko aniztasuna agerian jartzea*

Emakumeak aparteko kolektibo edo gutxiengo bezala agertzea ekidin behar da. Emakumeak gizartearen erdia baino gehiago dira, eta kolektibo eta talde ezberdinetan daude. Emakumeak ere anitzak dira, ez dago emakume izateko eredu bakar bat, eta hobe da singularrean baino pluralean aipatzea: “emakumeak”.

Oker

- Diru-laguntzak jubilatatu, etorkin, langabetu, gazte eta emakumeentzat izango dira
- Bertsolari askok hartu zuten parte, emakumeek ere bai

Zuzen

- Diru-laguntzak jubilatatu, etorkin, langabetu eta gazteentzat izango dira
- Emakume eta gizon bertsolari askok hartu zuten parte

4.17. Sexuaren araberako ezaugarri ezberdinak ez erabiltzea*

Emakumeak estetika, itxura fisikoa, familia edota tradizionalki femeninotzat hartu diren lanbideekin zerikusia duten ezaugarriekin lotuta agertzen dira, rol pasiboetan. Gizonak, aldiz, gai intelektual eta enpleguarekin zerikusia duten kontuetan agertzen dira, rol aktiboetan. Emakumeen inguruan zerbait esan aurretik, komenigarria litzateke pentsatzea gizonak balira gauza bera esango genukeen.

Oker

- Maite Lekue zuzendaria beti eder eta dotore jantzita doa agerraldietara

Zuzen

- Maite Lekue zuzendaria doan agerraldietan...

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

- Jendea behar da, zainketa eta afektibitate arloan emakumeak bezain trebeak
- Brad Pitt aktorea eta bere emaztea Angelina Jolie, beti bezain lirain, aurkeztu ziren Oscarretako festan
- Profesionalak behar dira zainketa eta giza harremanen arloan
- Brad Pitt eta Angelina Jolie aktoreak Oscarretako festara joan ziren

4.18. Sexuaren araberako balorazio ezberdinak ez egitea*

Androzentrismoaren eta sexismoaren eraginez, askotan emakumeak egiten edo esaten duenari balioa kentzen zaio, gutxietsi egiten da, objektu edo bigarren mailako zerbait bezala hartzen dira, emakumeak izate hutsagatik. Ezinbestekoa da emakumeak behar bezala baloratzea, pertsonen arabera dagozkien gaitasun, trebetasun eta bestelako ezaugarriak aintzat hartuz.

Gomendioa

- Eider Moral, ekonomialari ezaguna, departamentuko zuzendaria da
- Maider Zabala alkate bikainak jardunaldia zuzenduko du
- Eider Rodriguez idazle iaioak irabazi ditu bi literatura-sariak

4.19. Femeninoaren erabilera estereotipatua eta peioratiboa ez egitea

Emakumeekiko mespretxua hitz, esaera, atsotitz eta hainbat espresiotan azaltzen da, kutsu edo ñabardura ezberdinekin erabiltzen direnak gizon edo emakumeei egokitzen bazaizkie.

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

- **Emakumeak gutxiesten dituztenak:**

Oker

- Ez duzue potrorik hori egiteko
- Taldea hiru gizonetara eta bi nesketara osatzen dute
- Alaba baino, semea hobel!
- Negartia! Neska dirudizu

- **Erro femeninoetik sortutako hitzak eta beste sexuarentzat baliokiderik ez dutenak:**

Oker

- Emagaldua, andereñoa, ematxar...

- **Erro maskulinoetik sortutako hitzak eta beste sexuarentzat baliokiderik ez dutenak:**

Oker

- Anaitasuna, anaiartea...

Zuzen

- Senidetasuna, ahaidetasuna...

- **Itxurazko bikoteak, esanahi ezberdina dutena gizonentzat eta emakumeentzat:**

Oker

- Gizalege (begirunea)/Emalege (hilekoa)
- Gizatxar (gaiztoa)/ Ematxar (prostituta)

4.20. Pertsonen bi abizenak jartzea*

Pertsonen izen-abizenak jartzerakoan, bi gurasoko familien kasuan, edozein delarik ere euren genero-identitatea, bi gurasoen abizenak jartzea gomendatzen da; eta, guraso bakarreko familien kasuan, gurasoaren bi abizenak aipatzea.

Komunikazio berdinzalerako jarraibideak

Gomendioa

- Mertxe Andueza Gorostidi izango da Udaltzaingoaren arduradun berria
- Jai Batzordeko kide den Amets Gartzia Agirrek aurkeztu du festetako egitaraua

Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

5. Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

Gaztelaniazko komunikazioari dagokionez, orain arte aipatutako jarraibide guztiak hartuko ditugu aintzat, gaztelaniaren erabilerarako ere baliagarriak direlako. Halere, badaude irizpide batzuk gaztelaniaren erabilerarekin lotuta daudenak soilik. Horiek dira, hain juxtu, kapitulu honetan jaso ditugunak.

Lehenengo atalean, forma maskulinoa modu generikoan erabiltzea saihesteko estrategien adibideak jaso ditugu eta, bigarren ataletik aurrera, estrategia horietako bakoitza modu sakonagoan azaldu dugu.

5.1. Eludir el masculino genérico

En castellano el uso abusivo e indiscriminado del masculino genérico crea confusión y ambigüedad. Además, se utiliza cargado de un androcentrismo lingüístico que confunde lo masculino con lo universal, excluyendo e invisibilizando a las mujeres.

Por tanto, considerar que el masculino genérico se refiere también a las mujeres es erróneo. Muchas veces usamos el masculino porque simbólicamente estamos pensando en hombres, y no en mujeres y hombres.

En la siguiente tabla se recogen algunos ejemplos prácticos para eludir el masculino genérico:

Evitar	Usar
<ul style="list-style-type: none">Los opositores de la plaza del Ayuntamiento de Zarautz	<ul style="list-style-type: none">Las opositoras y los opositores de la plaza del Ayuntamiento de ZarautzLas personas opositoras de la plaza del Ayuntamiento de ZarautzQuienes hagan la oposición de la plaza del Ayuntamiento de Zarautz
<ul style="list-style-type: none">Firma del interesado	<ul style="list-style-type: none">Firma de la persona interesada

Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

<ul style="list-style-type: none">• Los ciudadanos de Zarautz	<ul style="list-style-type: none">• Las ciudadanas y los ciudadanos de Zarautz• La ciudadanía de Zarautz
<ul style="list-style-type: none">• Los trabajadores de la empresa	<ul style="list-style-type: none">• La plantilla de la empresa• Quienes trabajan en la empresa• Los trabajadores y las trabajadoras de la empresa
<ul style="list-style-type: none">• Los técnicos del Ayuntamiento	<ul style="list-style-type: none">• El personal técnico del Ayuntamiento• El equipo técnico del Ayuntamiento• Los técnicos y las técnicas del Ayuntamiento
<ul style="list-style-type: none">• Los socios de la asociación	<ul style="list-style-type: none">• Las personas asociadas de la asociación• Las y los socios de la asociación• Quienes conforman la asociación
<ul style="list-style-type: none">• Los solicitantes de la ayuda	<ul style="list-style-type: none">• Quienes solicitan la ayuda• Las personas solicitantes de la ayuda• Solicitantes de la ayuda
<ul style="list-style-type: none">• Los usuarios del equipamiento	<ul style="list-style-type: none">• Las personas usuarias del equipamiento• Quienes usan el equipamiento• Las usuarias y los usuarios del equipamiento
<ul style="list-style-type: none">• Los jóvenes del municipio	<ul style="list-style-type: none">• La juventud del municipio• Jóvenes del municipio• Los y las jóvenes del municipio
<ul style="list-style-type: none">• Los presidentes de las sociedades	<ul style="list-style-type: none">• Las presidencias de las sociedades• Quienes presiden las sociedades• Los presidentes y las presidentas de las sociedades

Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

5.2. Omitir referencias directas al sexo del sujeto

Según la redacción de las frases, se puede eliminar la referencia al sexo de la persona implicada sin afectar en absoluto al mensaje. Esto es posible mediante la utilización de la forma impersonal “se”, la utilización de infinitos y gerundios o la eliminación de masculinos que no añaden información.

Evitar

- Cuando el usuario solicite la ayuda
- Los habitantes pueden presentar la documentación

Usar

- Cuando se solicite la ayuda/ Al solicitar la ayuda
- Se podrá presentar la documentación

5.3. Omitir o sustituir los pronombres y los artículos

Para evitar construcciones lingüísticas sexistas, se pueden omitir artículos o sustituirlos por pronombres sin marca de género.

Evitar

- Optarán a la convocatoria los profesionales del sector
- Los participantes en las pruebas
- Los proveedores de nuestro servicio

Usar

- Optarán a la convocatoria profesionales del sector
- Quienes participen en las pruebas
- Quienes proveen nuestro servicio

Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

5.4. Usar sustantivos genéricos o colectivos y sustantivos abstractos

Consiste en recurrir a palabras o expresiones que engloban ambos sexos. Muchos cargos, profesiones, titulaciones, oficios, etc. pueden sustituirse de esta manera.

Evitar

- Los políticos
- El obligado, el contratante
- El adjudicatario
- Los zarautzarras
- Los trabajadores
- El firmante

Usar

- La representación política
- La parte obligada, la parte contratante
- La empresa adjudicataria
- La población de Zarautz
- El personal/ la plantilla
- La persona que firma

5.5. Usar los dos géneros gramaticales: dobles formas

Se puede utilizar el masculino y el femenino para representar grupos mixtos. Así se logra eliminar la ambigüedad o visibilizar explícitamente a las mujeres. Se recomienda utilizarlos alternando el orden, concordando siempre con el último término.

Usar

- Las técnicas y los técnicos de las áreas
- Los y las trabajadoras del ayuntamiento
- Las usuarias y los usuarios del servicio

Gaztelaniazko komunikazio berdinzalerako jarraibideak

- Las y los comerciantes zarauztarras

5.6. Omitir el uso de los “falsos genéricos”

Hay que tener en cuenta que existen “falsos genéricos”, palabras que a veces se presentan como genéricas cuando no lo son y que deben, por lo tanto, evitarse.

Evitar

- Derechos del hombre
- Las edades del hombre

Usar

- Derechos humanos
- Las edades de la humanidad

5.7. Utilizar las aposiciones explicativas incluyentes

Esta pauta sirve para aclarar el significado de la palabra a la que se refiere en caso de que sea conveniente, evitando las ambigüedades o incluyendo y visibilizando tanto a mujeres como a hombres.

Recomendación

- Obstáculos para jóvenes, mujeres y hombres, en el alquiler...
- Obstáculos para jóvenes, de uno y otro sexo, en el alquiler...

Irudi bidezko komunikaziorako jarraibideak

6. Irudi bidezko komunikaziorako jarraibideak

Pertsonak agertzen diren irudi guztietan zaindu behar da ematen den mezua, edozein dela ere hauen adina, genero-identitatea, etnia, erlijioa, aniztasun funtzionala edo bestelako ezaugarria. Jarraian, horretarako baliagarriak izan daitezkeen hainbat irizpide jaso ditugu:

- **Emakumeak ikusgarri egitea** bilatu behar da. Emakumeak ez dira ezkutuan geratu behar, baizik eta irudietan subjektu aktibo gisa agertu egin behar dira, gizartearen aniztasuna islatuz. Horrez gain, ez dugu ahaztu behar gizartean **bestelako genero-identitateak ere badaudela**, eta, beraz, horiek islatzen dituzten gorputzak ere agertzea komeni da (transgeneroak, intersexualak, etab.).
- Erabiltzen diren irudietan **gizonen eta emakumeen arteko parekotasuna** ager dadin bermatu behar da, bai irudi- edo ilustrazio-kopuruan (eta maiztasunean), baita hauetan agertzen diren errepresentazioetan ere (tamaina, planoak, kokapena, etab.).
- Maskulinizatutako espazioetan ezaugarri ezberdinak dituzten (adina, aniztasun funtzionala...) **emakumeak agertu** behar dira. Eremu horietan ere tokia dutela agertu behar da: industrian, eraikuntzan...
- Feminizatutako espazioetan ezaugarri ezberdinak dituzten (adina, aniztasun funtzionala...) **gizonak agertu** behar dira. Eremu horietan ere tokia dutela agertu behar da: zaintza-lanetan, irakaskuntzan...
- Estereotipo maskulinoak nahiz femeninoak indartzen dituzten irudiak alde batera utzi eta **genero-aniztasuna** aintzat hartzen duten irudiak erabili behar dira.
- **Pertsona-eredu ezberdinak ikustarazi** behar dira, ez soilik emakume edota gizon gazte eta lirainaren eredia. Errealitatea aurkeztu behar da pertsonen artean dagoen aniztasuna agerian jarriz (jatorria, adina, gorputz-ereduak, aniztasun funtzionala, etab.). Eredua tradizioaletik

Irudi bidezko komunikaziorako jarraibideak

kanpora dauden pertsonen presentziak edukiak aberasten ditu, eta publikoaren interes eta arreta handiagoa piztu dezake.

- **Pertsonen gorputzak**, bereziki emakumeenak, ez erabili objektu sexual gisa, eta gorputz osasuntsuaren eta edertasunaren kanonaren arteko lotura egitea saihestu.
- **Emakumeak tradizionalki bete ez dituzten rol eta jardueratan** agertzea komeni da. Rol tradizionalak agertzen diren kasuak (etxeke lanak, zaintza-lanak, etab.) eredu berriekin uztartu (ordenagailuarekin, autoa konpontzen, lantegiko lanak egiten...) behar dira.
- **Gizonak tradizionalki bete ez dituzten rol eta jardueratan** agertzea komeni da. Rol tradizionalak agertzen diren kasuak (tailerrean, futboleak, tabernan...) eredu berriekin uztartu (haurrak bainatzen, bazkaria prestatzen, baleta dantzatzen, gurasoak zaintzen...) behar dira.
- Emakumeen eta gizonen arteko **harremanak berdintasunean** agertu behar dira, eta ez menpekotasun-egoeran. Gizonak aginte moduan edota emakumeak gizonetikiko menpeko harremanetan ez dira agertu behar (gizonaren besotik helduta, gizonetzkoen atzetik publikoki...).
- **Emakumeen arteko harremanak** emakume-kategoriari egozten zaizkion **estereotiporik gabe** agertu behar dira. Emakumeen arteko lehiakortasuna, etsaitasuna edo leialtasunik eza islatzen duten erlazio estereotipoak ez dira nabarmendu behar, euren artean adiskidetasuna, kooperazioa eta elkartasuna ere existitzen baita.
- **Gizonen arteko harremanak** gizon-kategoriari egozten zaizkion **estereotiporik gabe** (ausardiaz, indar erakustaldian, lehian...) agertu behar dira.
- **Ikonoak erabiltzen direnean neutroak** erabili behar dira, edo bestela emakumeak, gizonak edota eredu ez-bitarrak agertzen dituztenak.